

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี*

LEADERSHIP OF TRANSFORMATION AND ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE PRINCIPLE AFFECTING THE LOCAL DEVELOPMENT OF SUBDISTRICT MUNICIPALITIES IN SARABURI PROVINCE

เฉลิมชัย ต้นเกตุ*, ภมร ชันระหัตต์, ธนิศร ยืนยง

Chaloemchai Tonket*, Phamom Khanthahat, Tanisorn Yeunyong

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: sayaporn.may@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี 2) วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี เป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากร คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมี อายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในเขตเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี และ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามลำดับ 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หลักการกระจายอำนาจ การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางในการพัฒนา ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชน มีแหล่งเรียนรู้สาธารณะ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล, การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research aims to: 1) examine the level of local development of Subdistrict Municipalities in Saraburi Province; 2) analyze transformational leadership and governance-based administration that affected local development of Subdistrict Municipalities in Saraburi Province; and 3) propose approaches for enhancing local development of Subdistrict Municipalities in Saraburi Province. A mixed - methods approach, combining quantitative and qualitative research,

was employed. The study population comprised citizens aged 18 years and over with voting rights who reside within the Subdistrict Municipalities in Saraburi Province. The quantitative sample consisted of 400 respondents, and data were collected through a structured questionnaire. The qualitative sample consisted of 20 participants, and data were collected through in-depth interviews. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The findings revealed that: 1) local development of the Subdistrict Municipalities in Saraburi Province was at a high level overall. Mean scores ranked from highest to lowest as follows: promotion of education, religion, and culture; infrastructure development; organizational and personnel development toward good governance management; and promotion of quality of life; 2) Transformational leadership and governance-based administration of the Subdistrict Municipalities in Saraburi Province - particularly idealized influence, decentralization, consideration of individuality, transparency, and the rule of law - significantly affected local development at the 0.05 significance level; and 3) The study recommended that local development should be enhanced by promoting citizens' knowledge and understanding, establishing public learning resources for self - directed learning, and organizing activities that strengthened community development.

Keywords: Leadership of Transformation, Administration According to Good Governance Principle, Local Development

บทนำ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เป็นระบบเป็นขั้นตอนจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีการกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) ขององค์การเพื่อกำหนดเป็นภาพนำทางให้สมาชิกในองค์การได้รับรู้ร่วมกัน และร่วมกันกำหนดเป็นจุดหมายเดียวกันที่จะนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จ คือ การบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การขับเคลื่อนองค์การให้มุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จนั้น ผู้ตามต้องมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ และสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ให้กับผู้ตาม (Followers) วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ (Purpose) ของการทำงานในองค์กร ผู้นำต้องกล้าตัดสินใจ มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำกล้านำและกล้าเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับทัศนคติของ Mariasse, A. L. ที่กล่าวว่า ถ้าต้องการให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำจำเป็นต้องมีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพที่ควรเป็นไปในอนาคตขององค์การ โดยเริ่มต้นจากการเป็นผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวก่อน (Personal vision) จากนั้นจึงหล่อหลอมมาเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (Share vision) กับสมาชิกภายในองค์การ และทั้งผู้นำและสมาชิกภายในองค์กรร่วมกันสื่อสารวิสัยทัศน์ภายในองค์การพร้อมทั้งมีการมอบอำนาจ (Empower) แก่ผู้ปฏิบัติให้เป็นจริง (Mariasse, A. L., 1985) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ คุณลักษณะของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการการกระตุ้นให้เกิดความสนใจระหว่างผู้ร่วมงานและผู้อื่นให้มองเห็นถึงแง่มุมใหม่ ๆ ในการทำงาน และการทำให้เกิดการตระหนักถึงเรื่องภารกิจ (Mission) และวิสัยทัศน์ (Vision) ของทีมและขององค์การ รวมถึงมีการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะชักนำให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองไปไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่าและมีประโยชน์ต่อกลุ่มมากกว่า ทั้งนี้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะชักนำผู้ตามให้ทำงานได้ผลงานมากกว่าที่ผู้ตามได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่ต้น และผู้นำการเปลี่ยนแปลงมักจะใช้การทำทนายเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลงานในระดับที่สูงขึ้น (Bass, B. M. & Avolio, B. J., 1994) และงานวิจัยล่าสุดในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยยังคงยืนยันว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็น

ปัจจัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานและประสิทธิผลขององค์กร โดยเฉพาะด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นทางปัญญา (สุทธิพงษ์ พันวิสัย, 2563) ในระดับสากล มีการศึกษาที่ตอกย้ำว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมธรรมาภิบาล และการนำองค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่เหนือความคาดหมาย โดยเฉพาะในภาคสาธารณะที่ต้องการนวัตกรรมเพื่อตอบสนองต่อพลวัตทางสังคมที่ซับซ้อน (Ngabito, F. M. et al., 2021) ซึ่งสอดคล้องกับความท้าทายที่ผู้บริหารเทศบาลตำบลต้องเผชิญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น

Good Governance ในภาษาอังกฤษนี้ยังมีความหมายถึงการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หาได้มีความหมายเพียงหลักธรรมทางศาสนาเท่านั้นแต่รวมถึง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรมทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติปฏิบัติ อาทิความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การปราศจากการแทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น (ประธานสุภรณ์มงคล, 2558) ธรรมาภิบาล เป็นการดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหาร และภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกกระดับ ซึ่งประกอบด้วย กลไก กระบวนการ และสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งการปกป้องผลประโยชน์และสิทธิของตนเองตามกฎหมาย และแสดงความเห็นที่แตกต่างกันบนหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมได้ยืนอยู่บนความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา (United Nations Development Programme, 1999) การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน งานวิจัยในระดับเทศบาลตำบลต่าง ๆ พบว่า หลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง แต่ความเข้มข้นในบางด้าน เช่น หลักการมีส่วนร่วม ยังคงมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (นันทนัช ผลแสง และบุญเหลือ บุปผามาลา, 2568) นอกจากนี้ ธรรมาภิบาลยังถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และสร้างความโปร่งใสในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่น (ติยานนท์ แสงบุตร, 2563)

การพัฒนาท้องถิ่น โดยการจะพัฒนาท้องถิ่นให้ปรับเปลี่ยน หรือมีแนวโน้มไปสู่ทิศทางที่ดีนั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรัฐบาล การมีเศรษฐกิจมั่นคง และการได้รับประโยชน์สาธารณะที่ดี ซึ่งการพัฒนาชุมชนนี้เองส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการสร้างชีวิตสาธารณะก็คือการหาแนวทางที่สามารถกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของสังคม การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การร่วมกันปรึกษาหารือ การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เหล่านี้จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และความสัมพันธ์เชิงสาธารณะในที่สุด (Mathews, F. D., 1994) ซึ่งจังหวัดสระบุรี ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาความต้องการของประชาชน ที่ยังไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่น ในทุกระดับได้อย่างทั่วถึงและตรงจุด ในการพัฒนานี้เพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมุ่งความเจริญก้าวหน้าและเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความพยายามในการศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เช่น ในจังหวัดบึงกาฬ นครราชสีมา หรือปทุมธานี (เอมอร บุตนนท์, 2559); (สำรวย พยอมใหม่, 2565) อย่างไรก็ตาม ยังขาดการศึกษาเชิงบูรณาการที่ชัดเจนที่มุ่งเน้นศึกษา "อิทธิพลร่วมกัน" (Combined Effect) ของ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ที่มีต่อ การพัฒนาท้องถิ่น ของ เทศบาลตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรบุคคลและงบประมาณสูงกว่าเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของจังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเติบโตทางอุตสาหกรรมและมีเทศบาลตำบลจำนวนมาก การศึกษาในพื้นที่สระบุรีจะช่วยยืนยันและสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่กลไกของผู้นำและหลักการบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อการพัฒนาในมิติที่แตกต่างกัน (เศรษฐกิจ

สังคม และสิ่งแวดล้อม) อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลตำบลในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (mixed methods research) โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษารรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิเชิงปริมาณจากแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควรประกอบด้วย 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ควรประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี และเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลให้งานวิจัยได้เนื้องานที่สมบูรณ์ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมี อายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในเขตเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 158,809 คน แบ่งเป็นชาย 76,681 คน หญิง 82,128 คน จากข้อมูลสถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎรที่อ้างอิงจากเว็บไซต์สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ที่แบ่งตามจังหวัด (สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2568)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมี อายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในเขตเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 400 คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane, T. (Yamane, T., 1973) โดยทำการสุ่มจากทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมี อายุ 18 ปีขึ้นไป อยู่ในเขตเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยทำการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้คนที่ได้รับรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี จำนวน 10 คน ประชาชน จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **แบบสอบถาม** เพื่อสอบถามความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ
  - 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1.1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 1.2) การสร้างแรงบันดาลใจ 1.3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 1.4) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล
  - 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 2.1) หลักประสิทธิผล

2.2) หลักประสิทธิภาพ 2.3) หลักตอบสนอง 2.4) หลักการะับผิดชอบ 2.5) หลักความโปร่งใส 2.6) หลักการมีส่วนร่วม 2.7) หลักการกระจายอำนาจ 2.8) หลักนิติธรรม 2.9) หลักความเสมอภาค และ 2.10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 3.1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3.2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3.3) ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3.4) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี

การวัดระดับความพึงพอใจในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, R., 1993)

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งทำการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา 4) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตละบุคคล

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) หลักประสิทธิผล 2) หลักประสิทธิภาพ 3) หลักตอบสนอง 4) หลักการะับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 4) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นผ่านกระบวนการตรวจสอบผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (index of item objective congruence) โดยใช้สูตรของ IOC ได้ค่าเท่ากับ 0.78 จากนั้นทำการหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ ภายหลังจากที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try - out) กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อายุ 18 ปีขึ้นไป และมีสิทธิ์เลือกตั้ง อยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดปทุมธานี เพื่อหาค่าความเที่ยง จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .89 และจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ได้แก่ 1) ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คาดเคลื่อนโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และ 3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดสระบุรี มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรูป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรีในภาพรวม (n = 400)

การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.82	0.474	มาก	2
2. ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต	3.49	0.457	มาก	4
3. ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.92	0.446	มาก	1
4. ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี	3.61	0.507	มาก	3
รวม	3.71	0.243	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.243) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.446) รองลงมาได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.474) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.507) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.457) ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ พบว่า การพัฒนาท้องถิ่น เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน การพัฒนาท้องถิ่นนั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือของประชาชนภายในชุมชน โดยการพัฒนาชุมชนจะช่วยปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามคุณภาพของท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ภาวะชุมชนเข้มแข็ง

2. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม (n = 400)

การบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.69	0.434	มาก	1
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.63	0.478	มาก	2
3. การกระตุ้นทางปัญญา	3.50	0.446	มาก	3
4. การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล	3.40	0.423	ปานกลาง	4
รวม	3.55	0.222	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.222) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.434) รองลงมาได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.478) การกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.446) และด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล ($\bar{X} = 3.40, S.D. = 0.423$) ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พบว่า คุณสมบัติของผู้นำที่ดี เป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน และผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถสร้างความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจของประชาชน โดยมีการแสดงออก และวางตัวประพฤติในทางที่ดี มีความสามารถในการกระตุ้น และชี้แนะ ให้ประชาชนและผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการพัฒนารวมถึงเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ นอกจากจะนำประโยชน์มาสู่ท้องถิ่น ซึ่งการที่มีภาวะผู้นำที่ดีของผู้นำท้องถิ่นนั้น จะนำพาท้องถิ่นไปสู่เป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม (n = 400)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. หลักประสิทธิผล	3.61	0.485	มาก	4
2. หลักประสิทธิภาพ	3.52	0.509	มาก	6
3. หลักตอบสนอง	3.34	0.459	ปานกลาง	9
4. หลักการรับผิดชอบ	3.55	0.492	มาก	5
5. หลักความโปร่งใส	3.45	0.474	มาก	7
6. หลักการมีส่วนร่วม	3.31	0.542	ปานกลาง	10
7. หลักการกระจายอำนาจ	3.36	0.503	ปานกลาง	8
8. หลักนิติธรรม	3.77	0.510	มาก	3
9. หลักความเสมอภาค	4.08	0.542	มาก	1
10. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ	3.82	0.472	มาก	2
รวม	3.58	0.168	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58, S.D. = 0.168$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ หลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.08, S.D. = 0.542$) รองลงมา ได้แก่ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.472$) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.77, S.D. = 0.510$) หลักประสิทธิผล ($\bar{X} = 3.61, S.D. = 0.485$) หลักการรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.55, S.D. = 0.492$) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.52, S.D. = 0.509$) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.45, S.D. = 0.474$) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X} = 3.36, S.D. = 0.503$) หลักตอบสนอง ($\bar{X} = 3.34, S.D. = 0.459$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.31, S.D. = 0.542$) ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ พบว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักที่ผู้นำพึงมี เนื่องจากการบริหารงาน โดยอาศัยหลัก คุณความดี ความยุติธรรม และความถูกต้อง ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยหลักธรรมาภิบาลนั้นต้องอาศัยทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชน การทำงานที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ และยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการ และความคาดหวังของประชาชน การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้จะช่วยส่งเสริมให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (n = 400)

ตัวแปรอิสระ	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	3.308	0.306		12.823	0.000
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง					
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X ₁)	0.074	0.029	0.165	3.248	0.003*
การสร้างแรงบันดาลใจ (X ₂)	0.026	0.027	0.051	0.965	0.335
การกระตุ้นทางปัญญา (X ₃)	0.026	0.029	0.047	0.898	0.370
การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล (X ₄)	0.065	0.029	0.120	2.366	0.018*
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล					
หลักประสิทธิผล (X ₆)	0.009	0.026	0.018	0.338	0.735
หลักประสิทธิภาพ (X ₇)	0.015	0.024	0.032	0.629	0.530
หลักตอบสนอง (X ₈)	0.005	0.028	0.009	0.172	0.863
หลักการรับผิดชอบ (X ₉)	0.001	0.025	0.002	0.040	0.968
หลักความโปร่งใส (X ₁₀)	0.056	0.026	0.108	2.098	0.037*
หลักการมีส่วนร่วม (X ₁₁)	0.003	0.023	0.007	0.140	0.889
หลักการกระจายอำนาจ (X ₁₂)	0.069	0.025	0.134	2.622	0.009*
หลักนิติธรรม (X ₁₃)	0.041	0.024	0.087	1.724	0.046*
หลักความเสมอภาค (X ₁₄)	0.018	0.023	0.039	0.764	0.446
หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (X ₁₅)	0.018	0.027	0.035	0.674	0.501
R = 0.249, R Square = 0.462, Adjuster R Square = .328					
Std. Error of the Estimate = 0.2393385, F = 12.823, Sig = 0.000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี โดยพิจารณาจากค่า Sig .05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ .05 โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁) หลักการกระจายอำนาจ (X₁₂) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล (X₄) หลักความโปร่งใส (X₁₀) และหลักนิติธรรม (X₁₃) ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี (Y) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี

3.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนสำคัญมากต่อความปลอดภัยและความสะดวกสบายของประชาชน รวมถึงการปรับปรุงถนน สัญญาณจราจร การสร้างอาคารอเนกประสงค์และทางลาดสำหรับผู้พิการ การติดตั้งระบบแจ้งเตือนภัยและการจัดการขยะอย่างมีระบบ เช่นเดียวกับการดูแลความปลอดภัยในชุมชนโดยการติดกล้องวงจรปิดและจัดเวรยาม การพัฒนาระบบบำบัดน้ำเสียและการจัดระเบียบสายไฟฟ้าเพื่อป้องกันอุบัติเหตุก็เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม คือ หน่วยงานควรมีการพัฒนาระบบน้ำประปา ดูแลระบบกรองน้ำให้มีประสิทธิภาพ ให้เกิดความเหมาะสม น้ำประปามีความสะอาด ประชาชนสามารถใช้สำหรับอุปโภค และบริโภค และหน่วยงานควรมีการวางแผนการจัดการน้ำสำรอง เพื่อรับมือกับปัญหาภัยแล้ง หรือการปนเปื้อนของน้ำในชุมชน

3.2 ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอาชีพ การสนับสนุนพื้นที่ออกกำลังกายและสวนสาธารณะ การจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ การสนับสนุน

พื้นที่ปลอดเหล้า - บุหรี่ และการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการให้บริการสุขภาพ เช่น รถสุขภาพ เคลื่อนที่และคลินิกชุมชน เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและความสุขให้กับประชาชน ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม คือ หน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมการให้บริการทางการแพทย์นอกสถานที่ เพื่อให้ประชาชนทุกพื้นที่ของจังหวัด สามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ นอกจากนี้หน่วยงานควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริโภคอาหารให้มีความเหมาะสมตามช่วงวัยของประชาชนในชุมชน

3.3 ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ในชุมชนมีการส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทัศนศึกษา การสอนเสริมหลังเลิกเรียน และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การแห่เทียน และการสวดมนต์ข้ามปี รวมทั้งฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และคุณธรรมจริยธรรม ช่วยสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม คือ หน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เช่น การส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมจิตอาสาและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่งในพัฒนาสังคมชุมชนของตนเองให้กลายเป็นชุมชนน่าอยู่

3.4 ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี พบว่า การอบรมและการติดตามผลการทำงาน การปรับโครงสร้างให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวก และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรอย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม และส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม คือ หน่วยงานควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ และสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ อาทิ ห้องสมุดประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ หรือศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมไปถึงมีการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน/รักการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. ระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระนัสทิวส์ จันทสาโร ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพง จังหวัดมหาสารคามโดยรวม พบว่า อยู่ใน ระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นธรรม ด้านภูมิป้องกันด้านคุณภาพชีวิต ด้านการสร้างเครือข่าย และ ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พระนัสทิวส์ จันทสาโร, 2560) ซึ่งสะท้อนความสามารถขององค์กรในการบริหารจัดการภารกิจพื้นฐานและภารกิจที่เกี่ยวข้องกับสังคมวัฒนธรรมได้ดี อย่างไรก็ตาม การที่ด้าน การส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ถือเป็น ข้อขัดแย้ง กับหลักการพัฒนายั่งยืน (SDGs) ที่เน้นคุณภาพชีวิตเป็นแกนหลัก และ มุมมองที่แตกต่าง นี้ชี้ให้เห็นว่า เทศบาลตำบลในสระบุรียังคงให้ความสำคัญกับการจัดสรรทรัพยากรไปที่ภารกิจที่เห็นผลชัดเจนหรือถูกกำหนดตามกฎหมาย เช่น โครงสร้างพื้นฐาน มากกว่าการลงทุนในมิติเชิงลึกของความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งต้องใช้ความร่วมมือหลายฝ่าย การจัดลำดับความสำคัญนี้จึงเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างยิ่ง

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ หลักความเสมอภาค รองลงมา ได้แก่ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิผล หลักการระมัดชอบ หลักประสิทธิภาพ หลักความโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักตอบสนอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม และ 3) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) หลักการกระจายอำนาจ 3) การคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล 4) หลักความโปร่งใส และ 5) หลักนิติธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณปกรณ์ สุดตะนะ และคณะ ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวม 2) ระดับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วรณปกรณ์ สุดตะนะ และคณะ, 2557) อย่างไรก็ตาม มีข้อขัดแย้งที่สำคัญสองประการ คือ หลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งบ่งชี้ว่ากลไกการพัฒนาอาจเป็นแบบ Top - Down ขาดการรับฟังความต้องการที่แท้จริง และการคำนึงถึงความเป็นเอกัตถะบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านภาวะผู้นำ แต่กลับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา ซึ่งสะท้อน มุมมองที่แตกต่าง ว่า หากผู้บริหารเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้นำเชิงเสน่ห์ มาเน้นการเป็น โค้ช (Coach) ที่พัฒนาบุคลากรรายบุคคล จะเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมาก

3. แนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี พบว่า 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานหน่วยงานควรมีการพัฒนาระบบน้ำประปา ดูแลระบบกรองน้ำให้มีประสิทธิภาพ ให้เกิดความเหมาะสม น้ำประปามีความสะอาด ประชาชนสามารถใช้สำหรับอุปโภค และบริโภค และหน่วยงานควรมีการวางแผนการจัดการน้ำสำรอง เพื่อรับมือกับปัญหาภัยแล้ง หรือการปนเปื้อนของน้ำในชุมชน 2) ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต หน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมการให้บริการทางการแพทย์นอกสถานที่ เพื่อให้ประชาชนทุกพื้นที่ของจังหวัดสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ นอกจากนั้นหน่วยงานควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริโภคอาหารให้มีความเหมาะสมตามช่วงวัยของประชาชนในชุมชน 3) ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เช่น การส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมจิตอาสาและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เป็นส่วนหนึ่งในพัฒนาสังคมชุมชนของตนเองให้กลายเป็นชุมชนน่าอยู่ 4) ด้านการพัฒนาองค์กรและบุคลากรสู่การบริหารจัดการที่ดี หน่วยงานควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ และสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ อาทิ ห้องสมุดประชาชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ หรือศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมไปถึงมีการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน/รักการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิสสุตา อินเกตุ และคณะ เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการ

พัฒนาศักยภาพของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะความรู้ผ่านการอบรมและการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น จัดฝึกอบรม การสัมมนา และการศึกษาเพิ่มเติม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และวางแผนการอบรมที่ดี มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีอุปกรณ์สำนักงานและเทคโนโลยีที่เพียงพอและทันสมัย เพื่อสนับสนุนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (วิสุตยา อินเกตุ และคณะ, 2567) อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ไขจุดอ่อนที่ชัดเจนที่สุดของงานวิจัยนี้ คือ หลักการมีส่วนร่วม ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ แนวทางที่ควรเพิ่มเติม คือ การเชื่อมโยงข้อเสนอแนะเข้ากับกลไกธรรมาภิบาลอย่างเข้มข้น เช่น การพัฒนาระบบน้ำประปา ควรมาพร้อมกับการจัดเวทีประชาคมอิเล็กทรอนิกส์ (E - Participation) หรือการกำหนด ตัวชี้วัด (KPIs) ที่เน้นการวัดผลจาก การมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของธรรมาภิบาลอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี สรุปได้ว่า 1) ระดับการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี พบว่า การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หลักการกระจายอำนาจ การคำนึงถึงความเป็นเอกลักษณ์บุคคล หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี พบว่า ควรมีการพัฒนาระบบน้ำประปา ดูแลระบบกรองน้ำให้มีประสิทธิภาพ ให้เกิดความเหมาะสม มีการวางแผนการจัดการน้ำสำรอง ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริโภคอาหารให้มีความเหมาะสมตามช่วงวัยของประชาชนในชุมชน จัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้สาธารณะที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ และสามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง งานวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1.1) หน่วยงานควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีการสร้างช่องทางให้ประชาชนสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่น และมีการจัดการประชุมประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็น และนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาจัดทำแผนการปฏิบัติงาน และ 1.2) หน่วยงานควรส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเศรษฐกิจภายในชุมชน 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อเปลี่ยนข้อค้นพบสู่การปฏิบัติจริง เทศบาลตำบลในสระบุรีควรมุ่งเน้นการใช้เครื่องมือเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล ได้แก่ 2.1) ด้านผู้นำและบุคลากร ให้ผู้บริหารใช้ ปฏิญญาคุณธรรม และนาระบบ โค้ชชิ่งรายบุคคล (Coaching) ผ่าน แผนพัฒนารายบุคคล (IDP) มาใช้เพื่อยกระดับทักษะบุคลากรอย่างเจาะจง (แก้ไขจุดอ่อนด้านเอกลักษณ์บุคคล) 2.2) ด้านธรรมาภิบาล ต้องแก้ไขจุดอ่อนด้าน การมีส่วนร่วม โดยเร่งพัฒนา แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมดิจิทัล (E - Participation) สำหรับการรับฟังข้อเสนอแนะโครงการ และใช้ ระบบงบประมาณดิจิทัลแบบเปิดเผย (Open Budget System) เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสได้อย่างทั่วถึง (เสริมหลักนิติธรรม) และ 2.3) ด้านการพัฒนา ให้บูรณาการการทำงานโดยใช้ โมเดลการจัดการน้ำอัจฉริยะแบบมีส่วนร่วม เพื่อแก้ปัญหาน้ำอย่างยั่งยืน และปรับแหล่งเรียนรู้สาธารณะให้เป็น ศูนย์ส่งเสริมโภชนาการตามช่วงวัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเน้นให้ทุกแนวทางมี ตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการบริหารงาน และ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 3.1) ควรมีการเพิ่มขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในกลุ่มจังหวัดภาคกลาง เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านความคิดเห็นของ

ประชาชนเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกแห่งในจังหวัดภาคกลาง และ 3.2) ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารในท้องถิ่นเทศบาลตำบล ในจังหวัดสระบุรี เพื่อให้ทราบความคิดเห็นในมุมมองของผู้บริหาร เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและกว้างมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เทียนนท์ แสงบุตร. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นันทน์ช ผลแสง และบุญเหลือ บุปผามาลา. (2568). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 8(1), 597-611.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2558). การบริหารงานภาครัฐกับการสร้างธรรมาภิบาล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- พระนันทวิสุต จันทสาโร. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณปกรณ์ สุดตะนะ และคณะ. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 10(2), 113-120.
- วิสุตา อินเกตุ และคณะ. (2567). แนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7(5), 83-96.
- สำนักงานบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2568). ข้อมูลสถิติประชากรปี พ.ศ. 2567. เรียกใช้เมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByProvince.php?year=67
- สำรวย พยอมใหม่. (2565). การติดต่อสื่อสารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(7), 319-336.
- สุทธิพงษ์ พันวิลัย. (2563). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต่อคุณภาพการบริการภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เอมอร บุตนนท์. (2559). ภาวะผู้นำกับการบริหารธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving Organization Effectiveness Through Transformational Leadership*. Newbery Park, CA: Sage.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: United States: Harper Collins.
- Likert, R. (1993). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago, United State: Rand Mc Nally.

- Mariasse, A. L. (1985). Vision and leadership: Paying attention to intention. *Peabody Journal of Education*, 63(1), 150-173.
- Mathews, F. D. (1994). *Politics for People: Finding a Responsible Public Voice*. Champaign, Illinois: University of Illinois Press.
- Ngabito, F. M. et al. (2021). The Influence of Good Governance Andtransformational Leadership Styles on The Performance of Local Governments. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (TURCOMAT)*, 12(3), 4365-4375.
- United Nations Development Programme. (1999). *Governance for Sustainable Human Development. A UNDP Policy Document*. Retrieved February 27, 2025, from <https://scispace.com/pdf/governance-for-sustainable-development-a-undp-policy-1zrt7yxxi7.pdf>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.